

Lovforslag nr. L 169. Fremsat den 19. februar 2004 af fødevareministeren (Mariann Fischer Boel)

Forslag

til

Lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (Sameksistensloven)

Lovens anvendelsesområde og definitioner

§ 1. Loven finder anvendelse på erhvervs-mæssig dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder frem til første handelsled med henblik på at begrænse muligheden for spredning af pollen, frø og vegetativt formeringsmateriale til andre marker og afgrøder herfra.

§ 2. Ved genetisk modificerede afgrøder forstås i denne lov afgrøder, herunder frø og vegetativt formeringsmateriale, hvori det genetiske materiale er blevet ændret på en måde, der ikke forekommer ved naturlig formering eller naturlig rekombination.

Stk. 2. Ved genetisk modificeret materiale forstås i denne lov den del af en genetisk modificeret afgrøde, som efter spredning med pollen, frø eller vegetativt formeringsmateriale kan genfindes i en konventionel eller økologisk afgrøde.

Dyrkning, håndtering, salg, transport m.v.

§ 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om, at dyrkning, håndtering og transport af genetisk modificerede afgrøder kun må foretages af personer med bevis på at have gennemført uddannelse i sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder og efter forudgående godkendelse.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte nærmere regler om uddannelsens mål og om kravene til at opnå det i stk. 1 nævnte bevis.

Stk. 3. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at det i stk. 1 nævnte bevis kun kan ud-

stedes af kursusudbydere godkendt af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri. Godkendelsen kan tidsbegrænses.

Stk. 4. Godkendte kursusudbydere kan opkræve betaling for undervisningen.

§ 4. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om salg af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale, herunder at salg kun må ske til godkendte dyrkere.

Stk. 2. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om indberetning af salg af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale og om registrering af sælger.

§ 5. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler for dyrkning, håndtering og transport af genetisk modificerede afgrøder, herunder om:

- 1) Registrering af den, der håndterer eller transporterer genetisk modificeret materiale.
- 2) Pligt til at underrette ejere og brugere af nærliggende marker, erhververe, samarbejdspartnere, m.fl. i forbindelse med:
 - a) Dyrkning.
 - b) Anvendelse af køretøjer, maskiner, materiel, lagre m.v.
 - c) Overdragelse af brugs- eller ejendomsret til marker, køretøjer, maskiner, materiel, lagre m.v.
- 3) Indberetning af marker med genetisk modificerede afgrøder.
- 4) Dyrkning, herunder tillige regler om afstande til andre marker med samme afgrøde m.v. og om dyrkningsintervaller.

- 5) Oplagring og transport.
- 6) Rengøring af køretøjer, maskiner, materiel, lagre m.v.

§ 6. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler eller træffe bestemmelser med henblik på gennemførelse af Det Europæiske Fællesskabs direktiver og beslutninger om forhold, der er omfattet af denne lov. Ministeren kan endvidere fastsætte de regler og iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelse af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold, der er omfattet af denne lov. Ministeren kan fastsætte regler eller træffe bestemmelser om fravigelse af reglerne i ovennævnte retsakter, i det omfang disse indeholder adgang hertil.

Kompensationsordning og bidragspligt

§ 7. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri udbetaler inden for en på finansloven fastsat ramme kompensation til den jordbruger, som lider tab på grund af forekomst af genetisk modificeret materiale i sine afgrøder, hvis

- 1) der i samme dyrknings sæson, inden for et nærmere fastsat område, er dyrket en genetisk modificeret afgrøde af samme eller beslægtet art, som kan indkrydses i skadelidtes afgrøde, og
- 2) den genetisk modificerede afgrøde kan identificeres i skadelidtes afgrøde.

Stk. 2. Ministeren fastsætter regler om afgrænsning af det i stk. 1, nr. 1, nævnte område.

Stk. 3. Ministeren kan endvidere fastsætte regler om, at der ikke udbetales kompensation for tab under et nærmere fastsat beløb.

Stk. 4. Det kompensationsberettigede tab, jf. stk. 1, kan højst udgøre den reduktion i afgrødens salgspris, som forekomsten af genetisk modificeret materiale har medført samt omkostninger til prøvetagning og analyse.

Stk. 5. Kompensationen kan nedsættes eller efter omstændighederne helt bortfalde, såfremt skadelidte forsætligt eller uagtsomt har medvirket til skadens opståen, eller ved sin adfærd har forringet mulighederne for at gennemføre regreskrav, jf. § 9.

Stk. 6. Der kan ikke udbetales kompensation for det tab, som skadelidte måtte lide som følge af forekomst af genetisk modificeret materiale i den pågældendes afgrøder, såfremt forekomsten af genetisk modificeret materiale ikke overstiger en af ministeren nærmere fastsat tærskelværdi.

§ 8. Anmeldelse af krav på kompensation skal foretages uden ugrundet ophold efter, at skadelidte er eller burde være blevet bekendt med, at der er sket iblanding af genetisk modificeret materiale. Foretages anmeldelse ikke uden ugrundet ophold fortabes retten til kompensation. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter nærmere regler om kravene til anmeldelsen og om de oplysninger, som jordbrugeren efterfølgende skal tilvejebringe for at opnå kompensation.

Stk. 2. Retten til at modtage kompensation bortfalder, såfremt anmeldelse af kravet ikke er modtaget senest 1. august i det første kalenderår efter, at afgrøden blev høstet.

§ 9. I det omfang, der udbetales kompensation efter reglerne i denne lov, indtræder ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri i skadelidtes eventuelle erstatningskrav mod en skadevolder. Skadelidte bevarer dog retten til at gøre krav gældende over for skadevolder for tab ud over den udbetalte kompensation.

§ 10. Til hel eller delvis dækning af de med kompensationsordningen forbundne omkostninger betales 60 kr. årligt pr. hektar dyrket med genetisk modificerede afgrøder.

Stk. 2. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri fastsætter bestemmelser om opkrævning og betaling af det i stk. 1 nævnte beløb.

Administration af loven

§ 11. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan meddele de forbud og påbud, der anses for nødvendige for overholdelse af loven eller af regler fastsat i medfør af denne lov eller bestemmelser i Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold omfattet af denne lov.

Stk. 2. Hvis et påbud ikke efterkommes inden en nærmere fastsat frist, kan ministeren lade foranstaltningerne udføre for den ansvarliges regning.

§ 12. Såfremt en person, der er godkendt efter regler udstedt i medfør af § 3, ved grov eller gentagen overtrædelse af bestemmelser i loven eller regler udstedt i medfør af loven har spredt genetisk modificeret materiale eller har fremkaldt fare for spredning heraf, kan godkendelsen frakendes ved dom. Bestemmelsen i straffelovens § 79, stk. 4, finder tilsvarende anvendelse.

Stk. 2. Frakendelse af godkendelsen efter stk. 1 sker for en periode, der ikke kan overstige 5 år.

Stk. 3. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte betingelser for fornyet godkendelse.

§ 13. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om opkrævning og betaling til hel eller delvis dækning af udgifter til tilsyn og kontrol efter loven og efter regler udstedt i medfør af loven.

Stk. 2. Ministeren kan fastsætte bestemmelser om betaling for udtagelse af prøver og for analyser, der skal anvendes i forbindelse med ansøgning om kompensation efter denne lov.

Stk. 3. Betalingsforpligtelser, der er fastsat ved forordning, i denne lov eller i regler udstedt i henhold til denne lov, og som ikke betales, tillægges medmindre andet er fastsat i EF-retsakter, en årlig rente, svarende til den i renteloven fastsatte referencersatz med tillæg fra forfaldsdagen at regne. Den tillagte rente udgør dog mindst 50 kr. For erindringsskrivelser betales et gebyr på 100 kr., som reguleres pr. 1. januar med tilpasningsprocenten i lov om en satsreguleringsprocent for det pågældende finansår. Beløbet afrundes til nærmeste hele kronebeløb, der kan deles med 10.

Stk. 4. Der er udpantningsret for betalingsforpligtelser, der følger af regler fastsat i henhold til stk. 1 og 2, for renter tillagt efter stk. 3, betalingsforpligtelser i henhold til § 10, for foranstaltninger udført i medfør af § 11, stk. 2, samt for vedtagne bøder, jf. § 18, stk. 1.

§ 14. Henlægger ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri sine beføjelser efter loven til en institution under Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, kan ministeren i den forbindelse fastsætte regler om adgangen til at klage over denne myndigheds afgørelser, herunder om, at klage ikke skal kunne indbringes for anden administrativ myndighed, og om myndighedens adgang til at genoptage en sag, efter at der er indgivet klage.

Stk. 2. Afgørelser om kompensation truffet af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri i medfør af §§ 7 og 8 eller regler fastsat i medfør heraf, kan af den, som afgørelsen vedrører, forlanges indbragt for domstolene. Anmodning herom skal fremsættes over for den myndighed, der har meddelt afgørelsen, og inden 4 uger efter at afgørelsen er meddelt den pågældende. Sagen indbringes herefter af myndigheden for retten efter den borgerlige retsplejes former.

§ 15. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri eller den, ministeren bemyndiger hertil, har, hvis det skønnes nødvendigt, til enhver tid mod behørig legitimation uden retskendelse adgang til offentlig og privat ejendom, lokaliteter, køretøjer, forretningsbøger, papirer m.v., herunder også materiale, der opbevares i elektronisk form, for at tilvejebringe oplysninger til brug for løsning af opgaver i henhold til loven, regler fastsat i medfør af loven eller bestemmelser i Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold omfattet af denne lov.

Stk. 2. Den, der er omfattet af reglerne i denne lov, eller af regler fastsat i medfør af loven, eller af bestemmelser i Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold omfattet af denne lov, skal efter anmodning fra ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri, eller den ministeren bemyndiger hertil, give alle oplysninger, herunder om økonomiske og regnskabsmæssige forhold, som har betydning for kontrollens gennemførelse samt vederlagsfrit yde ministeren eller den, ministeren bemyndiger hertil, fornøden bistand ved kontrol, prøvetagning, kopiering og udlevering af skriftligt materiale og udskrifter af oplysninger, som opbevares i elektronisk form. Ministeren, eller den ministeren bemyndiger hertil, kan udtage prøver til undersøgelse uden at skulle erlægge betaling herfor.

§ 16. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri kan fastsætte regler om tilsyn og kontrol med, at loven eller de i medfør af loven fastsatte regler eller Det Europæiske Fællesskabs forordninger overholdes.

Straffe- og ikrafttrædelsesbestemmelser

§ 17. Medmindre højere straf er forskyldt efter anden lovgivning, straffes med bøde den, der

- 1) overtræder forbud eller undlader at efterkomme et påbud meddelt efter § 11, stk. 1,
- 2) undlader at afgive oplysninger efter § 15, stk. 2, eller
- 3) undlader at stille bistand til rådighed efter § 15, stk. 2.

Stk. 2. I regler, der er udstedt i medfør af loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af reglerne. I reglerne kan der endvidere fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i regler fastsat af Det Europæiske Fællesskab om forhold, der er omfattet af denne lov.

Stk. 3. Der kan pålægges selskaber m.v. (juridiske personer) strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

§ 18. Skønnes en overtrædelse ikke at ville medføre højere straf end bøde, kan ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri tilkendegive, at sagen kan afgøres uden retslig forfølgning, hvis den, der har begået overtrædelsen, erklærer sig skyldig i overtrædelsen og erklærer sig rede til inden en nærmere angivet frist, der efter begæring kan forlænges, at betale en i tilkendegivelsen angivet bøde.

Stk. 2. Med hensyn til den i stk. 1 nævnte tilkendegivelse finder bestemmelserne i retsplejeloven om krav til indholdet af et anklageskrift og om, at en sigtet ikke er forpligtet til at udtale sig, tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Betales bøden i rette tid, eller bliver den efter vedtagelsen inddrevet eller afsonet, bortfalder videre forfølgning.

§ 19. Tidspunktet for lovens eller dele af lovens ikrafttræden fastsættes af ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri.

Stk. 2. § 13, stk. 3, i lov om miljø og genteknologi, jf. lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002 ophæves.

§ 20. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Med forslaget bemyndiges ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at fastsætte betingelser for dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder.

Forslaget omfatter udelukkende erhvervsmæssig dyrkning af afgrøder, som på forhånd er blevet vurderet til at være uden risiko for miljøet og for mennesker og dyrs sundhed. Risikovurderingen foretages i forbindelse med godkendelse til markedsføring af afgrøden i EU.

Efter forslaget bemyndiges fødevarerministeren til, på baggrund af en faglig vurdering, at fastsætte en række virkemidler med henblik på at begrænse muligheden for, at genetisk modificeret pollen, frø eller vegetativt formeringsmateriale spredes til andre marker eller afgrøder herfra. Derved skabes rammerne for, at jordbrugere frit kan vælge mellem forskellige produktionsformer, det være sig genetisk modificerede, konventionelle eller økologiske afgrøder, samtidig med at forbrugernes mulighed for at vælge frit mellem forskellige produkter understøttes.

Ministerens bemyndiges endvidere til at stille krav om godkendelse af en dyrker, før denne påbegynder dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Med forslaget skabes der endvidere hjemmel til, at staten kan udbetale kompensation i tilfælde, hvor forekomst af genetisk modificeret materiale i en afgrøde som følge af sameksistens medfører et tab, uden at skadelidte selv skal anlægge en erstatningssag. Kompensationsordningen vil blive finansieret dels via midler fra promilleafgiftsfondene, dels via midler indbetalt pr. ha dyrket med genetisk modificerede afgrøder. Udbetales der kompensation, indtræder fødevarerministeren i skadelidtes krav mod skadevolder.

2. Lovforslagets baggrund

2.1 Biologisk baggrund

Planter kan sprede deres genetiske materiale ved hjælp af enten pollen eller frø. Evnen til at sprede pollen og frø samt frøenes evne til at overleve i jorden varierer mellem forskellige afgrøder.

Visse afgrøder, som f.eks. raps, kan sprede deres pollen over store afstande og har frø, som kan overleve længe i jorden. Andre afgrøder, som f.eks. byg, spreder næsten ikke pollen og har frø, som kun overlever forholdsvis kortvarigt i jorden.

Ved anvendelse af specielle teknikker kan der indsættes særlige gener i ét eller flere af plantens kromosomer (genetisk modifikation). Disse gener kan f.eks. medføre, at planten bliver modstandsdygtig over for plantesygdomme, insektangreb eller over for et ukrudtsprøjttemiddel.

De indsatte gener nedarves herefter normalt på samme måde som plantens øvrige gener. Den genetisk modificerede plante kan derfor efterfølgende anvendes til krydsning med andre planter ved normal forædling. Herved kan der frembringes et stort antal sorter, som alle indeholder de samme gener, som oprindeligt blev indsat i den første plante.

Disse sorter vil imidlertid adskille sig indbyrdes ved en række andre normale egenskaber som f.eks. højde, bladlængde, sygdomsresistens m.v., der stammer fra de planter, som blev anvendt til krydsning med den genetisk modificerede plante. De oprindeligt indsatte gener vil på denne måde kunne forekomme i et spektrum af sorter, hvor de nye egenskaber er kombineret med sorterens traditionelle egenskaber.

Lovforslaget skal bl.a. sikre, at der sker mindst mulig spredning til konventionelle og økologiske afgrøder af det specifikke genetiske materiale, som er blevet indsat i de genetisk modificerede afgrøder. Det er derfor nødvendigt at fastsætte krav til for eksempel dyrkningsafstande, der modsvarer de pollenspredningsafstande, som kendes for hver enkelt planteart. Tilsvarende skal der fastsættes krav til dyrkningsintervaller, som svarer til de enkelte arters evne til at

overleve som frø i jorden. Endelig kan der også anvendes andre specifikke virkemidler.

2. 2 Fællesskabsregulering

2. 2. 1 Udsætningsdirektivet og forordningerne om sporbarhed og mærkning og om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer

Det første EU-direktiv om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer blev vedtaget i 1990. Ifølge direktivet skulle der ske en forudgående miljørisikovurdering, inden der kunne gives tilladelse til forsøgsudsætning eller markedsføring i EU af genetisk modificerede organismer. Risikovurderingen omfattede en vurdering af risikoen for menneskers sundhed og miljøet (herunder planter og dyr) ved udsætning af genetisk modificerede organismer eller produkter, der indeholder genetisk modificerede organismer.

I perioden frem til 1998 blev 14 genetisk modificerede planter godkendt til markedsføring i EU i henhold til direktivet. Ingen af disse planter er indtil videre blevet dyrket erhvervs-mæssigt i Danmark.

Europa-Kommissionen fremsatte i 1998 et forslag om ændring af ovennævnte direktiv. Der blev i juni 1999 opnået politisk enighed om forslaget. I forbindelse hermed erklærede Danmark, Grækenland, Frankrig, Italien og Luxembourg, at de ville tage skridt til at få nye tilladelser til at udsætte og markedsføre genetisk modificerede organismer suspenderet, indtil der var vedtaget regler, der sikrede en effektiv mærkning og sporbarhed af genetisk modificerede organismer og produkter afledt heraf.

Det reviderede udsætningsdirektiv blev vedtaget i marts 2001 (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18 af 12. marts 2001 om udsætning i miljøet af genetisk modificerede organismer og om ophævelse af Rådets direktiv 90/220/EF (EFT 2001, L 106, s. 1)). Med direktivet blev der indført en række ændringer, der bl.a. omfatter indførelse af tidsbegrænsede markedsføringstilladelser, fælles principper for miljørisikovurderingen, bestemmelser om obligatorisk overvågning, ændring af mærkningsbestemmelserne, udfasning af antibiotikaresistensgener, samt øget information til offentligheden.

Europa-Parlamentets og Rådets forordning om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning om sporbarhed og mærkning af genetisk modificerede organismer og sporbarhed af fødevarer og foder fremstillet af genetisk modificerede organismer og om ændring af direktiv 2001/18/EF af 22. september 2003 blev offentliggjort i Den Europæiske Unions Tidende den 18.

oktober 2003. I forbindelse med den endelige vedtagelse af forordningen om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer blev der indsat bestemmelser om, at medlemsstaterne kan indføre passende foranstaltninger for at undgå utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter.

Forordningen om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer medfører, at produkter, der indeholder eller er fremstillet på grundlag af genetisk modificerede organismer, skal godkendes til markedsføring efter forordningens regler, såfremt produkterne skal anvendes til foder- eller fødevarerformål. Forordningen omfatter også genetisk modificerede afgrøder, som skal anvendes til disse formål. Fremtidige ansøgninger om godkendelse af genetisk modificerede planter, som skal anvendes til fødevarer- og foderbrug, vil skulle godkendes efter reglerne i forordningen. Principperne for risikovurdering af de genetisk modificerede planter er ifølge forordningen identiske med dem, som gælder på udsætningsdirektivets område.

Det må herefter forventes, at der i nær fremtid på ny vil blive godkendt ansøgninger om tilladelse til markedsføring af genetisk modificerede planter i EU.

Udover ovennævnte forordninger om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer og om sporbarhed og mærkning samt udsætningsdirektivet er der regelsæt for godkendelse og mærkning af frø og vegetativt formeringsmateriale samt om forbud mod anvendelse af genetisk modificerede organismer inden for den økologiske produktion. De nævnte regelsæt regulerer imidlertid ikke, hvordan dyrkning af genetisk modificerede afgrøder kan finde sted i sameksistens med konventionelle og økologiske afgrøder. Det overlades således til medlemsstaterne at træffe passende foranstaltninger for at undgå utilsigtet tilstedeværelse af genetisk modificerede organismer i andre produkter. Til brug herfor har Kommissionen udarbejdet en henstilling om retningslinier for udvikling af nationale strategier og bedste praksis for sameksistens, jf. afsnit 2.2.2.

2. 2. 2 Kommissionens henstilling om sameksistens

Europa-Kommissionen har den 29. juli 2003 offentliggjort "Kommissionens henstilling af 23. juli 2003 om retningslinjer for udvikling af nationale strategier og bedste praksis for sameksistens mellem genetisk modificerede afgrøder og konventionelt og økologisk landbrug" (EU-Tidende 2003, L 189, s. 36). Henstillingen omfatter en liste over generelle principper og faktorer med henblik på udvikling af nationale strategier og bedste praksis for sameksistens. Samtidig opfordrer Europa-Kommissionen medlemsstaterne til at

undersøge mulighederne for at etablere ordninger, der kan modvirke de potentielle tab og virkninger af dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Henstillingen er ikke bindende for medlemsstaterne, men EU-rettens principper og bestemmelser om det indre marked samt proportionalitet skal iagttages ved udformningen af national regulering for sameksistens.

Det fremgår af henstillingen, at Kommissionen to år efter offentliggørelsen aflægger en rapport til Europa-Parlamentet og Rådet om de erfaringer, der er gjort i medlemsstaterne med gennemførelse af foranstaltninger for sameksistens. Hvis det er relevant, vil Kommissionen i den forbindelse foretage en evaluering af alle de skridt, som det er muligt og nødvendigt at tage.

De i lovforslaget foreslåede landbrugsmæssige virkemidler om dyrkningsafstande og dyrkningsintervaller m.v. og foranstaltningerne vedrørende uddannelse, informationspligt og kontrol m.v. svarer til de i henstillingen anførte forslag til virkemidler, der kan indgå i de nationale strategier for sameksistens, og vurderes at være i overensstemmelse med de oven for nævnte EU-retlige principper.

2. 3 Nationale initiativer

2. 3. 1 Udredningsgruppen

I forbindelse med implementeringen i dansk ret af udsætningsdirektivet gennem vedtagelse af lov nr. 384 af 6. juni 2002 om ændring af lov om miljø og genteknologi blev det besluttet, at fødevarerministeren skulle tage initiativ til udarbejdelse af en strategi for sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder. Fødevarerministeren nedsatte på den baggrund en faglig udredningsgruppe sammensat af uafhængige forskere og eksperter. Udredningsgruppen fik til opgave, med udgangspunkt i danske forhold og på basis af den tilgængelige viden på området, at:

- 1) Foretage en faglig udredning af kilder til spredning mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske produktionsformer.
- 2) Vurdere omfanget af spredning samt behovet for virkemidler.
- 3) Identificere samt vurdere mulige virkemidler til at sikre sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske produktionsformer.

Udredningen skulle foretages for hver afgrøde og omfatte de faser af landbrugsproduktionen, hvor der er mulighed for spredning. De erhvervsøkonomiske

konsekvenser ved at implementere virkemidlerne skulle ligeledes vurderes.

Udredningsgruppens endelige rapport forelå den 25. august 2003.

Det fremgår af udredningsgruppens rapport, at sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder som hovedregel og ved moderat udbredelse af genetisk modificerede afgrøder vil være mulig ved brug af de foreslåede virkemidler og ved de fastsatte eller forudsatte tærskelværdier. For enkelte afgrøder med fremmedbestøvning og/eller lang levetid af frø i jorden er der dog undtagelser fra denne hovedregel.

Sameksistens mellem de forskellige typer afgrøder vil ud over god landmandspraksis kræve omhu i produktionen og anvendelse af specifikke virkemidler. Ved mere omfattende dyrkning af genetisk modificerede afgrøder kan yderligere virkemidler blive nødvendige.

Omfanget af nødvendige virkemidler for at undgå forekomst af genetisk modificeret materiale varierer fra afgrøde til afgrøde. Det er vurderingen, at der med det aktuelle udbud af genetisk modificerede afgrøder og sorter ikke inden for de nærmeste år vil blive dyrket genetisk modificerede afgrøder i større omfang i Danmark.

Sameksistens mellem forskellige produktionstyper er i forvejen kendt fra f.eks. produktion af frø. Frøproducenter har således stor erfaring med at arbejde med driftsmetoder, der skal sikre, at frø overholder minimumsnormer for forekomst af fremmed sort.

De eksisterende regler vedrørende produktion af frø er baseret på erfaringer og videnskabelige studier af pollenspredningsafstande og frøoverlevelse i jorden. Der er ingen forskel i spredningsmåden mellem en konventionelt forædlet sort og den tilsvarende genetisk modificerede sort for langt de fleste egenskabers vedkommende. Spredningsvejene vil afhænge af den pågældende planteart.

Udredningsgruppens anbefalinger om dyrkningsafstande mellem marker med genetisk modificerede afgrøder og marker med konventionelle eller økologiske afgrøder samt om dyrkningsintervaller (år mellem samme afgrøde) tager derfor udgangspunkt i de gældende danske regler for produktion af frø. I disse regler er der fastsat dyrkningsafstande og dyrkningsintervaller, som skal sikre, at frøet overholder EU-minimumsnormer for forekomst af fremmed sort.

Udredningsgruppen har anvendt denne allerede eksisterende viden suppleret med oplysninger fra nye videnskabelige studier og rapporter i udarbejdelsen af anbefalede virkemidler.

2. 3. 2 "Strategien for sameksistens – genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder"

Ud over ovennævnte udredningsgruppe nedsatte fødevareministeren i foråret 2002 en "Strategigruppe", der bl.a. skulle udarbejde et oplæg til en strategi for sameksistens. Strategien skulle udarbejdes på basis af udredningsgruppens arbejde og indeholde en stillingtagen til spørgsmål om virkemidler, iblandingsniveauer samt reguleringsmæssige aspekter af sameksistensproblematikken. Strategien skulle understøtte forbrugernes frie valg samt give landbruget reel mulighed for at udvikle nye og eksisterende produktionsformer på markedsmæssige vilkår. Strategigruppen blev sammensat af repræsentanter for Fødevareministeriet og Miljøministeriet.

Endelig har Kammeradvokaten i notat af 16. januar 2003 redegjort for de erstatningsretlige konsekvenser af pollenspredning fra genetisk modificerede afgrøder til konventionelle eller økologiske afgrøder på ulovbestemt grundlag. Kammeradvokatens notat indgår i den juridiske delrapport fra 28. februar 2003 om "Juridiske problemstillinger i forbindelse med sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder", som blev udarbejdet i forbindelse med strategien for sameksistens.

For at sikre størst mulig åbenhed i processen blev der etableret en "Kontaktgruppe" med repræsentanter fra Økologisk Landsforening, Landbrugsrådet, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Landbrug, Brancheudvalget for Frø, Fødevareindustrien og Forbrugerrådet.

Strategigruppens arbejde resulterede i regeringens "Strategi for sameksistens – genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder", som blev offentliggjort den 30. juni 2003.

I lyset af at sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder er en ny situation, vil strategien løbende blive evalueret. Dette vil ske første gang 2 år efter ikrafttrædelse af loven. Evalueringen vil blive foretaget på et fagligt grundlag, og på basis af erfaringerne med dyrkning af genetisk modificerede afgrøder. Evalueringen vil i givet fald kunne danne grundlag for en revision af regelgrundlaget.

3. Lovforslagets indhold

3. 1. Dyrkningsregler

Som det fremgår ovenfor, er der i dag ikke EU-lovgivning vedrørende sameksistens.

Med loven foreslås rammerne for dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder med henblik på at begrænse spredningsrisikoen til

andre marker fastsat. Endvidere foreslås en kompensationsordning, hvori der fastsættes rammer for udbetaling af kompensation for tab forårsaget af spredning af pollen og frø fra genetisk modificerede afgrøder.

Lovforslaget bygger på regeringens "Strategi for sameksistens – genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder" og på de anbefalinger af virkemidler til sikring af mulighederne for sameksistens, som er indeholdt i den faglige udredningsgruppes rapport.

Da omfanget af de forholdsregler, der ifølge konklusionerne i Udredningsgruppens rapport bør tages i brug, varierer fra art til art, er det hensigtsmæssigt at fastsætte disse i bekendtgørelsesform. Det kan samtidig ikke afvises, at der på sigt, på grundlag af nye dyrknings erfaringer m.v., vil opstå behov for justering af de anbefalinger, der i dag foreligger. Dermed vil der være et behov for løbende at kunne tilpasse bekendtgørelserne. Lovforslaget er derfor udformet som en rammelov, der giver fødevareministeren bemyndigelse til at fastsætte detaljerede bestemmelser i bekendtgørelsesform.

Den foreslåede regulering vil omfatte dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder frem til første handelsled, dvs. til grovvarehandlen o.l. Bestemmelserne omfatter produktion af afgrøder, herunder frø og vegetativt formeringsmateriale i erhvervsøjemed, hvorimod f.eks. udsætning til forsøg ikke er omfattet.

Kendskab til spredningsveje og godt landmandskab er væsentlige forudsætninger for at mindske spredning af genetisk modificeret materiale. Det er derfor hensigten at stille krav om godkendelse af dyrkere af genetisk modificerede afgrøder. Godkendelsen forudsætter, at den pågældende har gennemført et godkendt undervisningsforløb vedrørende sameksistens.

Det er hensigten at fastsætte bestemmelser om, at salg af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale kun må ske til godkendte dyrkere.

Leverandører af genetisk modificerede frø og vegetativt formeringsmateriale vil blive pålagt pligt til at indberette salg heraf. Derved bliver det muligt at gennemføre krydskontrol af de indberettede oplysninger.

Af hensyn til omkringliggende jordbrugeres mulighed for at tage højde for, at der i omegnen dyrkes genetisk modificerede afgrøder, vil der i forbindelse med dyrkning af disse blive stillet krav om, at dyrkeren af genetisk modificerede afgrøder oplyser herom. Tilsvarende skal dyrkere af genetisk modificerede afgrøder give information til samarbejdspartnere som maskinstationer m.v., samt til erhververe i forbindelse med overdragelse af brugs- eller ejendomsret til jord.

Af hensyn til mulighederne for gennemførelse af kontrol og monitoring vil der blive fastsat bestemmelser om indberetning af marker, hvorpå afgrøderne dyrkes. Indberetningen vil i videst muligt omfang blive integreret i eksisterende indberetninger, f.eks. i "Ansøgning om hektarstøtte og anmeldelse af foderarealer".

Dyrkningsafstande, dyrkningsintervaller og bekæmpelse af spildplanter er blandt de øvrige virkemidler, som anbefales i udredningsgruppens rapport. Bestemmelser herom vil som udgangspunkt blive fastsat for den enkelte afgrøde. Herudover kan yderligere af de af udredningsgruppen foreslåede virkemidler bringes i anvendelse for enkelte afgrøder.

Da frø kan spredes med landbrugsmaskiner mellem marker og mellem bedrifter, vil der blive stillet krav om rengøring inden maskiner m.v. flyttes fra en mark til en anden. Ud fra samme hensyn vil der endvidere kunne stilles krav om adskillelse m.v. i forbindelse med opbevaring og transport.

3. 2 Kompensationsordning og bidragspligt

Uanset at reglerne for dyrkning m.v. foreslås fastsat således, at spredning i videst muligt omfang undgås, vil det ikke kunne udelukkes, at genetisk modificeret materiale på grund af særlige omstændigheder spredes til konventionelle eller økologiske afgrøder. Der kan f.eks. være tale om ekstreme vejr-situationer eller specielle lokale topografiske forhold, som kan medføre, at der sker en spredning af genetisk modificerede pollen ud over de fastsatte dyrkningsafstande, eller der kan f.eks. være tale om overtrædelse af lovens bestemmelser.

Da der er tale om en ny produktionstype i dansk landbrug, vil overholdelse af reglerne om sameksistens påhvile den, der dyrker, håndterer eller transporterer genetisk modificeret materiale. Den, der lider et tab på grund af manglende overholdelse af reglerne, vil derfor efter dansk rets almindelige erstatningsregler kunne søge om erstatning hos skadevolderen, men bevisbyrden er skadelidtes.

Da der er omkostninger forbundet med anlæg af en erstatningssag, og da der kan gå lang tid, før sagen afgøres, foreslås det, at der gives hjemmel til, at fødevarerministeren inden for en på finansloven fastsat ramme kan udbetale kompensation. Der kan udbetales kompensation, hvis en række forudsætninger er opfyldt, og der dyrkes genetisk modificerede afgrøder inden for en nærmere afgrænset afstand til den mark, hvor der er konstateret utilsigtet forekomst heraf. Afstanden vil som udgangspunkt blive fastsat som den dyrkningsafstand, der fastsættes for den enkelte afgrø-

de efter dyrkningsbestemmelserne med tillæg af 50 pct.

Kompensation vil kunne udbetales, når betingelserne er opfyldt, og uanset om en skadevolder kan identificeres, eller det f.eks. må lægges til grund, at tabet er opstået på grund af særlige vejr-mæssige forhold m.v. Det kompensationsberettigede tab kan højst udgøre den prisreduktion, som jordbrugeren må tåle ved salg af afgrøderne til det første handelsled, herunder et krav på forholdsmæssige afslag rejst over for jordbrugeren af handelspartneren samt omkostninger til prøvetagning og analyse, hvis der i øvrigt tilkendes kompensation. Erstatningsbetalinger herudover og andre efterfølgende direkte og indirekte tab vil således ikke være omfattet af ordningen.

Kompensationsordningen finansieres via midler dels fra promilleafgiftsfondene, dels fra bidrag der opkræves hos dyrkere af genetisk modificerede afgrøder. Ved lov nr. 1158 af 19. december 2003 om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. og fiskerilov er der skabt hjemmel til, at promilleafgiftsfondene kan afholde udgifter til kompensation.

Bidraget fra dyrkerne forventes over tid at udgøre en stigende andel af finansieringen af de samlede omkostninger til kompensationsudbetalinger.

Strategien for sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder vil løbende blive evalueret og kan i givet fald danne grundlag for revision af regelgrundlaget. Evalueringen vil også omfatte nærværende finansieringsmodel. I den forbindelse vil det særligt blive undersøgt, om kompensationsordningen vil kunne afløses af en forsikringsordning, en afgiftsordning eller lignende.

I de tilfælde, hvor det vurderes, at der er fornødent ansvarsgrundlag, årsagssammenhæng og adækvans, vil der blive søgt regres mod en eventuel skadevolder. De midler Fødevarerministeriet modtager på baggrund af gennemførte regressager vil medgå til dækning af omkostningerne i forbindelse med fremtidige kompensationsager.

Da betingelserne for at modtage kompensation er lempeligere end de betingelser, der skal være opfyldt for, at skadevolder ifalder erstatningsansvar, kan der ikke forventes at være mulighed for at gennemføre regreskrav i alle tilfælde, hvor der udbetales kompensation. Vanskelighederne ved at påvise ansvarsgrundlag, årsagsforbindelse samt de øvrige erstatningsbetingelser kan yderligere reducere antallet af regreskrav.

Det foreslås, at det kan pålægges myndigheden at indbringe afgørelser om kompensation for domstolene, og at adgang til at indbringe sagen for anden administrativ myndighed afskæres.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Med indførelse af regler for sameksistens bliver der behov for en ny ordning til kontrol. Kontrolordningen vil blive administreret af Fødevarerministeriet. Ordningen vil blive finansieret ved brugerbetaling. Herudover etableres en kompensationsordning.

Tabel 1: Lovforslagets økonomiske konsekvenser

Mio. kr.	2005	2006	2007	2008
IT-investering	2,0	-	-	-
IT-vedligeholdelse og administration	0,5	0,5	0,5	0,5
Sagsbehandling, kontrolordning	1,1	1,1	1,9	1,9
Fysisk kontrol	0,3	0,6	1,1	1,1
Kompensationsordningen jf. tabel 1a	1,1	2,1	2,6	3,5
I alt	5,0	4,3	6,1	7,0

Tabel 1a: Kompensationsordningen

GMO-analyser	0,1	0,2	0,2	0,3
Retssager	0,1	0,2	0,3	0,4
Kompensation	0,5	0,8	1,0	1,4
Sagsbehandling	0,4	0,9	1,1	1,4
I alt	1,1	2,1	2,6	3,5

Tabel 2: Ændringer i årsværk

Årsværk	2005	2006	2007	2008
AC	1,5	1,8	3,0	3,4
HK/kontrollør	1,0	2,0	3,0	3,0
I alt	2,5	3,8	6,0	6,4

Registrering af marker med genetisk modificerede afgrøder vil dels medføre behov for tilpasning af eksisterende IT-system, dels for etablering af et nyt IT-system, som gør det muligt både at gennemføre kontrol inden for samme år og kontrol over flere år. Udgifterne til etablering af IT-systemerne skønnes at blive 2,0 mio. kr. Heraf skønnes 1,5 mio. kr. at vedrøre etablering af det nye IT-system, og 0,5 mio. kr. til tilpasning af eksisterende system.

Udgifterne til sagsbehandling og fysisk kontrol omfatter de samlede udgifter til varetagelse af arbejdsopgaver forbundet med kontrol- og kompensationsord-

ningen. Der forudsættes i beregningerne af lønudgifter en gradvis stigning i arealet med genetisk modificerede afgrøder, som modsvares af en tilsvarende stigning i antal årsværk til varetagelse af administration af kontrol- og kompensationsordningen samt til udførelsen af den fysiske kontrol.

Fødevarerøkonomisk Institut har skønnet at omfanget af arealer dyrket med genetisk modificerede afgrøder i perioden 2005-2008 vil stige fra 1 pct. til 5 pct. Denne forudsætning er lagt til grund i skønnet over omkostningerne til administration af loven.

I 2005, hvor arealet med genetisk modificerede afgrøder forventes at være lille, skønnes der at være behov for 1 AC-årsværk samt henholdsvis ½ HK- og ½ kontrollørårsværk til varetagelse af kontrolordningen. Administrationen af kontrolordningen skønnes fra 2007 at kunne varetages af 2 AC-årsværk. Fra 2006 skønnes omfanget af den fysiske kontrol at svare til 1 kontrollørårsværk og fra 2007 2 kontrollørårsværk.

Idet antallet af erstatningssager forventes at stige i kraft af, at arealet med genetisk modificerede afgrøder forøges, vil antallet af AC-årsværk til administration af kompensationsordningen skulle stige tilsvarende. Det forventes imidlertid, at den relative andel af kompensations-sager i forhold til det samlede areal med genetisk modificerede afgrøder aftager i takt med, at der opnås stigende erfaring med håndtering af disse afgrøder. Det samlede antal af AC-årsværk skønnes derfor at udgøre 1,5 i 2005 stigende til 3,4 i 2008. Fra 2006 skønnes der endvidere behov for ½ HK-årsværk til kompensationsordningen.

Udgifterne i 2004 skønnes at udgøre 210.000 kr. til 0,4 AC-årsværk samt 30.000 kr. til drift.

I starten, hvor arealet med genetisk modificerede afgrøder forventes at være begrænset, vil en stor del af arbejdsopgaverne bestå af oprettelse af IT-systemet, opbygning af kontrolordningen samt udarbejdelse af kontrolinstrukser.

De anførte omkostninger til retssager i forbindelse med regres samt klagesager under kompensationsordningen består af de skønnede omkostninger til retsafgifter og advokatsalærer.

GMO-analyserne foretages med henblik på officiel verificering af GMO-indholdet i naboafgrøder i forbindelse med kompensations-sager. Udviklingen i omkostningerne til analyserne vil følge den skønnede udvikling i antallet af kompensations-sager.

De anslåede beløb til udbetaling af kompensation baserer sig på beregninger udført af Fødevarøkonomisk Institut.

Finansieringen af kompensationsbeløbet vil ske dels ved overførsel af midler fra promilleafgiftsfondene, dels ved bidrag fra dyrkere af genetisk modificerede afgrøder. Ved lov nr. 1158 af 19. december 2003 om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. og fiskerilov, er der i bemyndigelseslovens § 7, stk. 3, skabt hjemmel til, at promilleafgiftsfondene kan afholde denne udgift. Indtægterne fra dyrkningsbidraget forventes at udgøre 0,2 mio. kr. i 2005, 0,3 mio. kr. i 2006, samt 0,7 mio. kr. i 2007.

Midlerne fra promilleafgiftsfondene vil sammen med hektarbidraget fra dyrkerne og midler fra regres-

sager medgå til dækning af kompensationsordningens omkostninger.

Udgifterne til administration m.v. af kompensationsordningen forventes i en indledende fase helt eller delvist afløftet ved hjælp af tilbageførte CO₂-midler.

Udgifterne til kontrollen med overholdelse af regler om dyrkning og håndtering m.v. vil blive brugerfinansieret. I en indledende fase forventes disse udgifter helt eller delvist afløftet ved hjælp af tilbageførte CO₂-midler.

I starten, hvor dyrkningen af genetisk modificerede afgrøder forventes at have et begrænset omfang, forudsættes en kontrol af samtlige bedrifter med afgrøderne. Efterhånden som antallet af bedrifter, der dyrker genetisk modificerede afgrøder eventuelt stiger, vil der blive indført en stikprøvekontrol efter principperne om risiko og væsentlighed.

5. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget vil berøre markfrø- og sædekornsfirmaer m.v., dyrkere af genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder, maskinstationer, vognmænd, samt landbrugsrådgivningen.

Erhvervsmæssig dyrkning af genetisk modificerede afgrøder har hidtil ikke været aktuel i Danmark. Der er således tale om en ny produktionstype i dansk landbrug og ingen af de lande, som vi normalt sammenligner os med, har endnu indført regler, der sikrer sameksistens mellem genetisk modificerede afgrøder, konventionelle og økologiske afgrøder. Det er ikke muligt på forhånd at vide, hvilke genetisk modificerede afgrøder, der vil blive udbudt til salg i Danmark, ligesom det ikke er muligt at vurdere, hvor mange der vil dyrke genetisk modificerede afgrøder. Vurderingen af lovforslagets samlede økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervet er således behæftet med usikkerhed. Forslaget vil have direkte virkning for dyrkere af genetisk modificerede afgrøder, idet der skal ydes et bidrag til kompensationsordningen pr. hektar dyrket med genetisk modificerede afgrøder. Bidraget skønnes at udgøre, 0,2 mio. kr. i 2005, 0,3 mio. kr. i 2006, 0,4 mio. kr. samt 0,7 kr. i 2008. Endvidere vil kontrolordningen blive brugerfinansieret. Forslaget vil ikke have direkte virkninger for de øvrige nævnte erhvervsgrøene.

Derudover vil forslaget medføre en række afledte virkninger i form af krav til uddannelse, overholdelse af afstandskrav og dyrkningsintervaller, bekæmpelse af spildplanter, rengøring af maskiner og lagre m.v., som vil give anledning til øgede udgifter i begrænset omfang. Det bemærkes i den forbindelse, at rengøring

af maskiner er i overensstemmelse med almindelig god landmandspraksis og derfor i vidt omfang allerede finder sted.

Lovforslaget vil endvidere have økonomiske konsekvenser for dyrkere af genetisk modificerede afgrøder i form af udgifter til rengøring af jordbehandlings-, så- og høstmaskiner, af tørrings- og lagerfaciliteter samt af transportmateriel. Disse udgifter skønnes for den enkelte dyrker af genetisk modificerede afgrøder at kunne udgøre sammenlagt 200-2.000 kr. pr. år. Endvidere vil der kunne blive udgifter til bekæmpelse af genetisk modificerede spildplanter. Hvis eksempelvis 10 pct. af de ca. 9.500 rapsavlere i Danmark dyrker genetisk modificeret raps, skønnes de årlige udgifter til dyrkning og håndtering for denne gruppe af avlere at beløbe sig til samlet mellem 500.000 og 800.000 kr. Jordbrugere, som ønsker at dyrke genetisk modificerede afgrøder, vil yderligere skulle påregne udgifter til kursus i dyrkning af afgrøderne. Et efteruddannelseskursus skønnes at kunne afholdes på to dage og koste 2.700 kr. ekskl. moms og overnatning. Undervisning af medarbejdere på for eksempel maskinstationer skønnes at kunne afholdes på én dag. Udgiften til efteruddannelse vil være en engangsudgift.

I forbindelse med kompensationsansøgninger må der i begrænset omfang forventes øgede indtægter hos private og offentlige laboratorier ved rekvirering af analyser for forekomst af genetisk modificerede organismer.

Forslaget vil have beskedne administrative konsekvenser for dyrkere af genetisk modificerede afgrøder i form af orientering af nabolandmænd, indberetning af arealer med genetisk modificerede afgrøder, samt registrering af arealanvendelsen. Det er hensigten, at indberetning af arealer med genetisk modificerede afgrøder vil kunne finde sted i forbindelse med eksisterende indberetninger, for eksempel i forbindelse med ansøgninger om hektarstøtte og anmeldelse af foderarealer. I så fald vil der for dyrkeren alene blive tale om udfyldelse af en ny kolonne i skemaet.

For konventionelle og økologiske landmænd, hvor der konstateres forekomst af genetisk modificerede organismer ved afsætning af afgrøden, vil der være udgifter til GMO-analyser med henblik på identifikation af den pågældende genetisk modificerede organisme. Herudover skal der udfyldes ansøgning om kompensation. I tilfælde af kompensation vil udgifterne blive refunderet.

Markfrø- og sædekornsfirmaer, som sælger genetisk modificerede frø eller vegetativt formeringsmateriale, skal efter forslaget registrere salg heraf til dyrke-

re af genetisk modificerede afgrøder samt indberette salget til Plantedirektoratet.

Markfrø- og sædekornsfirmaerne er allerede i dag registreret i Plantedirektoratet. Disse har efter gældende regler pligt til at føre regnskab over køb, beholdning og salg. Der er i øjeblikket registreret ca. 100 firmaer. Det vil derfor være en andel af disse, som specifikt skal indberette salg af genetisk modificerede frø. Derudover kan der være et mindre antal forhandlere, der skal registreres og indberette oplysninger om salg.

Lovforslaget sigter på at sikre mulighederne for, at de tre typer jordbrug – genetisk modificeret, konventionelt og økologisk – kan sameksistere med henblik på at sikre forbrugerne og jordbrugerne et frit valg mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske produkter og produktionsformer. Forslaget må derfor vurderes at have positive strukturelle virkninger.

Lovforslaget har været forelagt Erhvervs- og Selskabsstyrelsens Center for Kvalitet i ErhvervsRegulering, som har vurderet, at forslagens administrative konsekvenser for erhvervslivet ikke umiddelbart kan blive forelagt et af Økonomi- og Erhvervsministeriets virksomhedspaneler. Det skyldes, at det er usikkert, hvor mange virksomheder, der kan forventes at få administrative konsekvenser som følge af lovforslaget, idet det vil være frivilligt for virksomhederne at udnytte retten til at dyrke og håndtere genetisk modificerede afgrøder. Endvidere kan det ikke forudsiges, hvor mange afgrøder EU vil godkende, hvilket gør udbredelsen af lovens anvendelsesområde uvist.

6. De miljømæssige konsekvenser

Eftersom de genetisk modificerede afgrøder, der er omfattet af lovforslaget, på forhånd er blevet vurderet til at være uden risiko for miljøet og for mennesker og dyrs sundhed, vurderes loven ikke at have miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

De foreslåede regler om kompensation skal notificeres over for Europa-Kommissionen i medfør af EF-traktatens statsstøtteregler. Kommissionens godkendelse skal foreligge, inden lovens §§ 7-9 kan sættes i kraft.

Herudover vil udmøntningen af bemyndigelserne i lovforslaget i en række tilfælde kunne nødvendiggøre underretning af Europa-Kommissionen, evt. under iagttagelse af informationsproceduredirektivet, jf. Europa-Parlamentet og Rådets direktiv af 22. juni 1998 nr. 98/34/EF om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter. Dette vil

blive vurderet konkret i forbindelse med udstedelse af reglerne.

De i lovforslaget foreslåede landbrugsmæssige virkemidler om dyrkningsafstande og dyrkningsintervaller m.v. og foranstaltningerne vedrørende uddannelse, informationspligt og kontrol m.v. svarer til de i Kommissionens henstilling af 23. juli 2003 om sameksistens mellem genetisk modificerede afgrøder og konventionelt og økologisk landbrug (EU-Tidende 2003, L 189, s. 36) anførte forslag til virkemidler, der kan indgå i de nationale strategier for sameksistens. Virkemidlerne vurderes at være i overensstemmelse med de oven for nævnte EU-retlige principper. Den foreslåede kompensationsordning, der delvist finansieres via bidrag fra dyrkere af genetisk modificerede afgrøder, vurderes at være i overensstemmelse med Europa-Kommissionens opfordring til at etablere ordninger, der kan modvirke de potentielle tab og virkninger af dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

8. Høring

Advokatsamfundet, Akademiet for Tekniske Videnskaber ATV, Amtsrådsforeningen i Danmark, Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Brancheudvalget for frø, Biodynamisk Forbrugersammenslutning, Biologforbundet, DAKOFO, Danmarks Aktive Forbrugere, Danmarks Biavlforening, Danmarks Landboungdom, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Bilharziose Laboratorium, Dansk Botanisk Forening,

Dansk Erhvervsgartnerforening (DEG), Dansk Frøhandler forening, HTS - Handel, Transport og Serviceerhvervene, Dansk Industri, Dansk Landbrug, Dansk Ornitologisk Forening, Dansk Skovforening, Danske Biavleres Landsforening, Danske Frøavlere, Danske Slagterier, Datatilsynet, De samvirkende Danske Skovdyrkerforeninger, De Samvirkende Købmænd, Det danske Handelskammer, Det danske Havveselskab, Det Økologiske Råd, DLG, Domstolsstyrelsen, Dansk Toksikologi Center (DTC), Entomologisk Fredningsudvalg, FDB, Forbrugerrådet, Foreningen af Bioteknologiske Industrier i Danmark, Foreningen af Danske Havefrøgrossister, Foreningen af Danske Planteforædlere, Foreningen af Danske Stammejeere af Mark- og Havefrø, Forsikring og Pension, Foreningen for Biodynamisk Jordbrug, Greenpeace Danmark, Grønne Familier, Håndværksrådet, Kommunernes Landsforening, Konkurrencerådet, Landbrugsraadet, Landsforeningen Danske Maskinstationer, Landsforeningen den lokale andel, Landsforeningen Frie bønder - Levende land, Landsforeningen Praktisk Økologi, Landsorganisationen i Danmark, Lægemiddelindustri Forening, Margarine Industri Foreningen, Mejeriforeningen, NOAH's gensplejningsgruppe, Praktisk Økologi, Sammenslutningen af Arbejdsgivere inden for landbruget, Sammenslutningen af Danske Sortsejere, Specialarbejderforbundet i Danmark, WWF, Økologisk Forum, Økologisk Landsforening.

9. Vurdering af konsekvenser af lovforslaget

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for det offentlige	Ingen	Finansieringen af kompensationsordningen vil delvist ske via promilleafgiftsfondene.
Administrative konsekvenser for det offentlige	Ingen	Administration af loven og regler fastsat i medfør heraf.
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Bidrag til kompensationsordningen, udgifter til kontrol samt begrænsede udgifter til efteruddannelse, rengøring af maskiner, spildplantebekæmpelse m.v.
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Begrænsede aktiviteter for dyrkere af genetisk modificerede afgrøder i form af orientering af nabolandmænd, indberetning af arealer, registrering af arealanvendelse. Registrering og indberetning af salg hos markfrø- og sædekornsfirmer.
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Andre konsekvenser	Det sikres, at nye produktionsformer kan finde sted i sameksistens med etablerede produktionsformer.	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget skal notificeres for Europa-Kommissionen i medfør af EF-traktatens statsstøttere regler	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Bestemmelsen fastsætter lovens anvendelsesområde.

Det er hensigten at regulere dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder, indtil de overgår til første handelsled, hvor første køber overtager ansvaret for afgrøden. Denne del af produktionskæden omfatter såvel produktion af frø til udsæd som produktion af afgrøder til senere anvendelse i eller som fødevarer eller foder. Det betyder, at al dyrkning, salg, opbevaring, transport m.v. frem til anden jordbruger, frøfirma, grovvarerhandel o.l. er omfattet af lovens bestemmelser. Bestemmelserne omfatter produktion af afgrøder i erhvervsøjemed. Loven regulerer dermed den egentlige jordbrugsproduktion,

herunder gartneri o.l. Derimod er private haver, rekreative områder og udsætning til forsøg ikke omfattet.

Til § 2

Det angives i bestemmelsen, hvad der i denne lov forstås med genetisk modificerede afgrøder, herunder frø og vegetativt formeringsmateriale. Definitionen svarer til den definition af genetisk modificerede organismer, der anvendes i fællesskabsregler jf. artikel 2 i udsætningsdirektivet (Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/18/EF med senere ændringer) samt i lov om miljø og genteknologi.

Genetisk modificerede afgrøder udgør således en delmængde af begrebet genetisk modificerede organismer, som omfatter genetisk modificerede planter, dyr, mikroorganismer, cellekulturer og virus.

Det angives i stk. 2, hvad der i denne lov forstås ved genetisk modificeret materiale. Genetisk modificeret

materiale, som kan genfindes efter spredning til konventionelle eller økologiske afgrøder, kan betragtes som en delmængde af begrebet genetisk modificerede afgrøder. Hermed menes specifikt materiale (f.eks. indholdsstoffer eller DNA) fra den genetisk modificerede afgrøde, som adskiller denne fra den tilsvarende konventionelle afgrøde, og som kan anvendes til kvantitativ bestemmelse af indholdet. Denne betydning svarer til den definition, som findes i Kommissionens forordning (EF) nr. 49/2000 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1139/98 om obligatorisk anførelse af andre end de i direktiv 79/112/EØF foreskrevne oplysninger på mærkningen af visse levnedsmidler, der er fremstillet på grundlag af genetisk modificerede organismer.

Til § 3

Det foreslås, at der i medfør af § 3 kan fastsættes bestemmelser om, at jordbrugere, der ønsker at dyrke genetisk modificerede afgrøder, skal være godkendt hertil.

Det foreslås, at fødevareministeren bemyndiges til at fastsætte bestemmelser om, at den, som ønsker at dyrke genetisk modificerede afgrøder, forinden skal have gennemført uddannelse i sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder. Dermed sikres, at jordbrugeren har kendskab til sameksistens og reglerne i tilknytning hertil.

Den, der på anden vis håndterer genetisk modificerede afgrøder, f.eks. ansatte på maskinstationer, vil skulle gennemføre et mindre omfattende undervisningsforløb. Bestemmelsen i § 3 giver endvidere mulighed for, at ministeren også kan stille krav om godkendelse af øvrige personer eller virksomheder omfattet af loven. Der kan på længere sigt blive tale om at udnytte denne bemyndigelse.

Det skønnes, at uddannelsen kan gennemføres som et efteruddannelseskursus af henholdsvis to og en dags varighed.

Med den påtænkte undervisningspligt vil kendskabet til lovgivning m.v. øges, hvorved risikoen for overtrædelser minimeres.

Det forudsættes, at der udstedes et særskilt kursusbevis, som kan tjene som dokumentation i forbindelse med ansøgning om godkendelse som dyrker af genetisk modificerede afgrøder.

Anvender en dyrker af genetisk modificerede afgrøder f.eks. en maskinstation, vil et kursusbevis kunne tjene som dokumentation for, at den pågældende ansatte på maskinstationen er i stand til forsvarligt at håndtere disse afgrøder.

Efter stk. 2 kan ministeren fastsætte regler om undervisningens indhold.

Der vil som udgangspunkt blive fastsat bestemmelser om, at undervisningen af dyrkere bl.a. skal omfatte virkemidler til at forhindre spredning til nabomarker (dyrkningsafstande, dyrkningsintervaller, bekæmpelse af spildplanter, rengøring af maskiner m.v.) og om information af naboer og samarbejdspartnere om planlagt dyrkning. Endvidere skal loven om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder og dertil knyttede bekendtgørelser indgå som del af pensum.

Kan ansøger dokumentere at have gennemført et lignende uddannelsesforløb i en anden EU-medlemsstat, kan ministeren lægge dette helt eller delvis til grund for godkendelse.

Det foreslås i stk. 3, at ministeren bemyndiges til at fastsætte bestemmelse om, at kursusbevis kun kan udstedes af kursusudbydere, som ministeren har godkendt. Godkendelse kan tidsbegrænses. Derved sikres, at den undervisning, der udbydes, er i overensstemmelse med de krav, der stilles til indhold efter stk. 2, og at den seneste udvikling og viden inden for området kan indgå i undervisningen.

Det foreslås i stk. 4, at kursusudbyder kan opkræve betaling for deltagelse i kurserne.

Til § 4

Det foreslås, at ministeren bemyndiges til at fastsætte bestemmelser om salg af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale. Det er hensigten at fastsætte bestemmelser om, at salg til erhvervmæssig anvendelse alene må ske til personer godkendt efter regler udstedt i medfør af loven, jf. § 3. Der vil endvidere blive fastsat bestemmelser om salg af frø og vegetativt formeringsmateriale med henblik på anvendelse i landbrug, der dyrkes i driftsfællesskaber, selskabsform m.v.

Det foreslås, at alle leverandører af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale skal registreres. I forvejen er visse leverandører af frø og vegetativt formeringsmateriale registreret i henhold til bekendtgørelserne om henholdsvis markfrø, grønsagsfrø, sædekorn, planter eller kartofler.

Det foreslås endvidere, at leverandører af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale i medfør af bestemmelsen i stk. 2, vil blive pålagt at indberette salg. Det er hensigten at fastsætte regler om, at indberetningen skal omfatte oplysninger om art, sort, partinummer og antal kg, der er solgt eller på anden måde overdraget, og til hvem overdragelsen er sket. Visse leverandører har i henhold til ovennævnte

F. t. l. om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder

bekendtgørelser allerede pligt til at opbevare regnskaber i 3 år.

Til § 5

Fødevareministeren foreslås bemyndiget til at fastsætte regler om dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder.

Det angives i bestemmelsen, hvilke typer af regler ministeren kan fastsætte. Bestemmelsen er ikke udtømmende. I forbindelse med en eventuel fællesskabsregulering kan der blive behov for fastsættelse af yderligere regler.

Det foreslås i nr. 1, at der kan fastsættes regler om, at personer og virksomheder, der håndterer eller transporterer genetisk modificerede afgrøder, skal registreres. Som udgangspunkt er det alene leverandører af genetisk modificeret frø og vegetativt formeringsmateriale, som skal registreres.

Det er hensigten i medfør af nr. 2, litra a at pålægge den, der ønsker at dyrke genetisk modificerede afgrøder, en pligt til at underrette ejere eller brugere af nærliggende marker om den påtænkte dyrkning. Den afstand, inden for hvilken der skal gives information, vil blive fastsat i bekendtgørelse og vil afhænge af hvilken genetisk modificeret afgrøde, der påtænkes dyrket.

Informationen vil skulle indeholde oplysninger om afgrøden og markens placering, og skal gives i så god tid, at den eventuelt kan inddrages i de omkringliggende jordbrugeres dyrkningsplanlægning.

Det er endvidere hensigten i medfør af nr. 2, litra b at pålægge den, der ejer eller bruger maskiner m.v., som har været eller skal anvendes i forbindelse med dyrkning af genetisk modificerede afgrøder, en oplysningsforpligtelse. Tilsvarende oplysningsforpligtelse vil blive pålagt i forbindelse med anvendelse af lagre, der tilhører andre.

Overdrages brugs- eller ejendomsret til marker, hvorpå der har været dyrket genetisk modificerede afgrøder, eller til maskiner, lagre m.v., vil der ligeledes jf. nr. 2, litra c skulle oplyses herom til den, der overtager brugs- eller ejendomsretten.

Det er hensigten at fastsætte nærmere regler om oplysningsforpligtelsen, herunder form og tid samt dokumentation for overholdelsen.

For at kunne kontrollere overholdelse af loven og bestemmelser fastsat i medfør heraf er der behov for registrering af de marker, hvor genetisk modificerede afgrøder dyrkes. Der vil derfor efter nr. 3 blive fastsat bestemmelser om indberetning af marker med genetisk modificerede afgrøder. Indberetningen skal omfatte oplysninger om markstørrelse, beliggenhed og

den dyrkede sort. Oplysningerne vil samtidig kunne tjene til monitorering af lovens effekt som beskrevet i udredningsgruppens rapport. Det er hensigten i videst muligt omfang at integrere indberetningen i eksisterende indberetninger, f.eks. i "Ansøgning om hektarstøtte og anmeldelse af foderarealer".

Oplysninger om marker dyrket med genetisk modificerede afgrøder sammenholdt med indberetninger af salg fra eksempelvis frøfirmaer gør det muligt at gennemføre krydskontrol.

Med bestemmelsen i nr. 4 foreslås ministeren bemyndiget til at fastsætte dyrkningsmæssige virkemidler med henblik på at begrænse spredning af genetisk modificeret materiale fra afgrøder. Derved minimeres muligheden for iblanding fra den genetisk modificerede afgrøde. Kravene til dyrkning af den enkelte afgrøde vil som udgangspunkt blive fastsat i takt med, at nye afgrøder godkendes til markedsføring i EU.

Ansaret for overholdelse af virkemidlerne påhviler den, der dyrker genetisk modificerede afgrøder.

Der vil for de enkelte afgrøder blive fastsat krav om afstanden til andre marker med samme afgrøde. Afstandskravet kan eventuelt opfyldes ved at indgå en skriftlig aftale med de berørte naboer om, at disse har givet deres samtykke til, at der kan dyrkes genetisk modificerede afgrøder inden for en kortere afstand.

Der vil endvidere for den enkelte afgrøde blive fastsat regler om dyrkningsintervaller, hvorved forstås det antal år, som skal gå, før der på en mark, hvor der tidligere har været dyrket en genetisk modificeret afgrøde, igen kan dyrkes en konventionel eller økologisk afgrøde af samme art.

For enkelte afgrøder vil der med udgangspunkt i udredningsgruppens rapport om sameksistens være behov for at bringe yderligere virkemidler i anvendelse. For visse arter, hvor der forekommer naturlige slægtninge, vil der af hensyn til konventionelle og økologiske marker tillige kunne fastsættes krav om afstand til uopdyrkede arealer, rekreative områder m.m., hvor disse slægtninge forekommer.

Der er hensigten at stille krav om bekæmpelse af spildplanter samt eventuelle vilde slægtninge for at forhindre pollen- og frøspredning fra planter, der stammer fra fremspirede genetisk modificerede spildfrø eller vilde slægtninge.

Overdrages brugs- eller ejendomsretten til et areal, hvorpå der har været dyrket genetisk modificerede afgrøder, vil det være den ny ejer eller bruger, der skal overholde forpligtelsen vedrørende dyrkningsintervaller og bekæmpelse af spildplanter. Bestemmelser herom vil blive fastsat i bekendtgørelse.

I medfør af bemyndigelsen i nr. 5 vil der blive fastsat bestemmelser om, at transport skal ske således, at spredning af genetisk modificeret materiale undgås. Der kan f.eks. stilles krav om, at transport og oplagring af genetisk modificerede afgrøder skal være adskilt fra konventionelle og økologiske afgrøder, ligesom der kan stilles krav om anvendelse af lukkede eller overdækkede transportmidler.

Rengøring af køretøjer, maskiner, materiel m.v., der anvendes til såning, høst, transport og lignende af genetisk modificerede afgrøder, er et væsentligt virkemiddel til nedsættelse af spredning af genetisk modificeret materiale. Med den foreslåede bestemmelse i nr. 6 bemyndiges ministeren til at fastsætte nærmere bestemmelser herom. Det er hensigten, at alle, der håndterer genetisk modificerede afgrøder m.v., pålægges pligt til at rengøre køretøjer, maskiner, materiel, lagre m.v., før de anvendes i forbindelse med konventionelle eller økologiske afgrøder. Pligten til rengøring vil således også kunne omfatte f.eks. maskinstationer og vognmænd, som håndterer eller transporterer genetisk modificerede afgrøder. Der vil endvidere kunne fastsættes bestemmelser om rengøring af lagre, der har været anvendt til opbevaring af genetisk modificerede afgrøder.

Til § 6

Med bestemmelsen i 1. punktum bemyndiges fødevareministeren til at fastsætte regler eller træffe bestemmelser med henblik på gennemførelsen af direktiver og beslutninger om forhold omfattet af loven. Bemyndigelsen til ministeren til at træffe konkrete bestemmelser forudsættes anvendt i tilfælde af, at der f.eks. skal gennemføres EU-beslutninger om hastende foranstaltninger vedrørende f.eks. dyrkning, transport, håndtering eller lignende af genetisk modificerede afgrøder, og hvor der ikke er tid til at afvente udstedelse af generelle regler.

Efter 2. punktum bemyndiges ministeren til at fastsætte de regler og iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for anvendelsen af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold, der er omfattet af loven. Dette indebærer blandt andet, at ministeren, i tilfælde hvor en retsakt pålægger medlemsstaterne at foretage et obligatorisk valg mellem flere løsninger, er bemyndiget til at foretage dette valg.

Bestemmelsen i 3. punktum betyder, at såfremt retsakten indeholder adgang for medlemsstaterne til at fravige retsakten, for så vidt angår forhold omfattet af loven, er ministeren bemyndiget til at afgøre, om adgangen skal udnyttes. Det indebærer, at såfremt en retsakt åbner adgang for medlemsstaterne til at fravige

retsakten ved at fastsætte afvigende regler, er ministeren bemyndiget til at afgøre, om og på hvilken måde denne adgang skal udnyttes.

Til § 7

Det foreslås, at der efter bestemmelsen i stk. 1 kan udbetales kompensation til den jordbruger, der lider et økonomisk tab på grund af forekomst af genetisk modificeret materiale i den pågældendes afgrøde. De samlede årlige kompensationsudbetalinger kan ikke overstige den på finansloven fastsatte ramme.

Alene den jordbruger, der dyrker afgrøden, er omfattet af ordningen. Efterfølgende aftagere og handelspartnere er ikke omfattet af kompensationsordningen.

Det fremgår af stk. 1, at det bl.a. er en forudsætning for kompensation, at der i samme dyrkningssæson inden for et nærmere fastsat område er dyrket en genetisk modificeret afgrøde af samme eller beslægtet art, som kan indkrydses i skadelidtes afgrøde. Hvis en økolog f.eks. har dyrket raps, forudsætter kompensationsudbetaling, at der inden for samme område er dyrket en genetisk modificeret raps eller en anden beslægtet art, som kan krydse med raps.

Herudover skal den genetisk modificerede afgrøde kunne identificeres i skadelidtes afgrøde. Identifikationen skal dokumenteres ved analyse, jf. bemærkningerne til § 8.

Fødevareministeren foreslås i medfør af stk. 2 bemyndiget til at fastsætte nærmere regler for afgrænsning af området inden for hvilket, der kan ydes kompensation. Afstanden til en potentiel kilde til spredning vil blive fastsat som den dyrkningsafstand, der for den enkelte afgrøde vil blive fastsat i medfør af § 5, nr. 4, med tillæg af 50 pct. Denne afgrænsning vil ikke kunne fraviges ved dispensation.

Udredningsgruppens anbefalinger af dyrkningsafstande for hindring af pollenspredning er fastsat, så de tager højde for normale danske vejr- og vindforhold m.v., og det er, som det fremgår af bemærkningerne til § 5, hensigten at følge disse anbefalinger. Det kan dog ikke udelukkes, at der i visse tilfælde vil kunne forekomme særlige uheldige omstændigheder, f.eks. ekstreme vejr-situationer eller specielle lokale topografiske forhold, som kan medføre, at der sker en spredning af genetisk modificeret pollen ud over de fastsatte dyrkningsafstande. For også at imødegå tab forårsaget af en spredning, der ligger ud over de anbefalede dyrkningsafstande, foreslås ovennævnte afgrænsning.

Det foreslås med stk. 3, at der kan fastsættes regler om, at tab under et nærmere fastsat beløb ikke dækkes. Det er i første omgang hensigten at fastsætte

grænsen til 5.000 kr. Udgifter til prøvetagning og analyse for forekomst af GMO vil ikke indgå heri.

Efter stk. 4 kan det kompensationsberettigede tab, jf. stk. 1, højst udgøre den prisreduktion, som jordbrugeren må acceptere enten ved salget eller på et tidspunkt efter salget. Herudover kan omkostninger til prøvetagning og analyse refunderes, såfremt der tilkendes kompensation. Alt afhængig af hvornår det konstateres, at der er tale om utilsigtet iblanding af genetisk modificeret materiale, vil tabet opstå før eller efter salget af afgrøderne.

Såfremt tabet konstateres før salget, vil prisforskellen skulle opgøres som forskellen mellem markedsprisen uden iblanding sammenlignet med markedsprisen for afgrøden indeholdende genetisk modificeret materiale. I tilfælde af, at afgrøden ikke er solgt på ansøgningstidspunktet, vil der ved beregning af den kompensationsberettigede prisreduktion blive taget udgangspunkt i markedsprisen på ansøgningstidspunktet.

Er afgrøden derimod solgt under hensyntagen til iblanding af genetisk modificeret materiale, vil tabet blive opgjort som den konstaterede prisreduktion på salgstidspunktet, såfremt salgsprisen er i overensstemmelse med salgstidspunktets markedspriser.

Konstateres det først efter salget, at der er sket utilsigtet iblanding af genetisk modificeret materiale, vil det kompensationsberettigede tab udgøre det beløb, som må tilbagebetales til det efterfølgende handelsled i prisdifference (forholdsmæssigt afslag). I disse tilfælde vil markedspriserne på salgstidspunktet være afgørende. I de tilfælde, hvor der udelukkende kræves erstatning fra det efterfølgende handelsled, vil der kunne udbetales kompensation svarende til, hvad det efterfølgende handelsled kunne have krævet i prisdifference (forholdsmæssigt afslag) under forudsætning af, at beløbet udbetales.

Kompensationsordningen foreslås således ikke at omfatte jordbrugers yderligere, direkte eller indirekte tab, herunder erstatning til senere handelsled. Der ydes ikke kompensation, såfremt skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning. Jordbrugeren vil kunne medregne tabet ved salget af afgrøderne fra hele den pågældende mark, selvom kun et mindre område af marken falder inden for ovenfor omtalte afgrænsning.

Kompensationen kan efter stk. 5 nedsættes, eller efter omstændighederne helt bortfalde, såfremt jordbrugeren ved sin adfærd har vanskeliggjort regresadgangen jf. § 8. Dette kan jordbrugeren gøre uagtsomt eller forsætligt, eksempelvis ved at anvende redskaber fra

en dyrker af genetisk modificerede afgrøder, ved ikke at anvende GMO-fri udsæd, eller ved på forhånd at give samtykke til dyrkeren af genetisk modificerede afgrøder om, at der ikke ville blive rejst erstatningskrav over for den pågældende eller ved indgåelse af aftale om dyrkerens opfyldelse af afstandskravet.

Det foreslås i stk. 6, at der ikke udbetales kompensation for det tab, jordbrugeren måtte lide som følge af forekomst af genetisk modificeret materiale i vedkommendes afgrøder, såfremt forekomsten af genetisk modificeret materiale ikke overstiger en af ministeren fastsat tærskelværdi. Det er hensigten at fastsætte tærskelværdierne, så de svarer til de til enhver tid gældende tærskelværdier for utilsigtet forekomst, hvorunder der ikke skal mærkes for indhold af genetisk modificeret materiale i henhold til fællesskabsregler eller eventuelt nationalt fastsatte regler herom.

For frøavl er der endnu ikke i EU-lovgivningen blevet fastsat sådanne tærskelværdier, men dette forventes at ske i løbet af 2004. For dyrkning til produktion af fødevarer eller foder gælder den tærskelværdi på 0,9 %, som er fastsat i forordning 1829/2003/EF om genetisk modificerede fødevarer og foderstoffer.

Til § 8

Det foreslås med bestemmelsens stk. 1, at ret til kompensation fortabes, såfremt anmeldelse herom ikke er indsendt uden ugrundet ophold. Tidsfristen er bl.a. fastsat under hensyntagen til de eventuelle regressager mod skadevoldere, jf. § 9, hvor det er væsentligt på et så tidligt tidspunkt som muligt at få oplysninger om den uønskede iblanding af genetisk modificeret materiale. På denne baggrund samt i betragtning af, at skadelidte i første omgang alene skal indsende en skriftlig anmeldelse uden nærmere dokumentation, vil der ved administrationen af bestemmelsen blive lagt vægt på en sædvanlig forståelse af begrebet uden ugrundet ophold. Anmeldelser, der modtages senere end 14 dage efter, at skadelidte er eller burde være blevet bekendt med iblandingen af genetisk modificeret materiale, vil således normalt ikke være kompensationsberettigede.

Ministerens foreslås bemyndiget til at fastsætte nærmere regler om kravene til anmeldelsens indhold og form samt om, hvilke oplysninger jordbrugeren efterfølgende skal tilvejebringe, herunder om kravene til dokumentation for forekomst af genetisk modificeret materiale. Ministeren kan i den forbindelse fastsætte frister inden for hvilke, den fornødne dokumentation skal være indsendt.

Der vil blive udarbejdet en særlig blanket, der nærmere opregner, hvilke oplysninger skadelidte skal til-

vejebringe. Der vil f.eks. blive stillet krav om oplysninger om art, sort og oprindelse af udsædsmateriale, så- og høsttidspunkter, anvendelse af maskinstation e.l., håndteringen efter høst m.m. Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri vil endvidere, såfremt det skønnes nødvendigt, kunne kræve yderligere oplysninger.

I relation til dokumentation af den fornødne identifikation, jf. § 7, stk. 1, nr. 2, vil der skulle foretages en analyse af ansøgerens afgrøde. Prøven skal udtages af en officiel eller autoriseret prøvetager. Der vil blive fastsat nærmere regler om prøvetagning. Det er hensigten, at myndigheden foretager vurderingen af hvilke analyser, der skal gennemføres. Hvor der er udviklet validerede analysemetoder, vil disse blive anvendt til identifikation og kvantificering. Ved analysen undersøges, om den pågældende afgrøde indeholder den samme "transformationsbegivenhed", som en genetisk modificeret afgrøde dyrket i det pågældende område. En transformationsbegivenhed identificeres ved overgangen mellem det indsatte gen og plantens eget DNA.

Efter stk. 2 bortfalder retten til kompensation, såfremt anmeldelse herom ikke er modtaget senest den 1. august i året efter høståret.

Til § 9

Med den foreslåede hjemmel i § 9 har fødevarerministeren adgang til regres mod en eventuel skadevolder, når der er udbetalt kompensation efter §§ 7 og 8.

Forudsætningen for, at en formodet skadevolder kan gøres ansvarlig efter de almindelige erstatningsretlige regler er, at der foreligger et tilstrækkeligt ansvarsgrundlag.

Ansvar bedømmes efter dansk rets almindelige erstatningsregler uden for kontrakt, som er culpa.

Den almindelige erstatningsregel bygger på retspraksis. Ved bedømmelsen af, om en given adfærd må betragtes som culpøs, tager domstolene udgangspunkt i, om den handling, der foreligger til pådømmelse, afviger fra et på handlingstidspunktet almindeligt anerkendt adfærdsmønster for handlinger af den pågældende art.

I erstatningsretten er det som udgangspunkt skadelidte, der bærer bevisbyrden. Da fødevarerministeren indtræder i skadelidtes krav, vil det dermed være ministeren, der skal løfte bevisbyrden i regressagen.

Udgangspunktet for regressager vil derfor være, at der skal foreligge en ansvarspådragende handling eller undladelse, eksempelvis en overtrædelse af loven eller bestemmelser fastsat i medfør heraf. Endvidere skal det kunne dokumenteres, at skaden kan henføres

hertil. Er der f.eks. flere dyrkere af den samme genetisk modificerede afgrøde i området, vil det kunne være vanskeligt at afgøre, hvilken af disse dyrkere, der er ansvarlig. Dette vil i givet fald bero på en almindelig vurdering af beviserne og deres karakter.

I det omfang skadevolder kan tiltræde et krav, kan sagen løses udenretligt.

Fødevarerministeren indtræder kun i ansøgerens krav for det beløb, hvormed der er udbetalt kompensation. Ansøger bevarer retten til at gøre et krav gældende for tab ud over det udbetalte kompensationsbeløb over for en evt. skadevolder.

Til § 10

Efter forslaget opkræver Fødevarerministeriet 60 kr. årligt pr. hektar dyrket med genetisk modificerede afgrøder. Midlerne skal anvendes til hel eller delvis dækning af de med kompensationsordningen forbundne omkostninger.

Ved lov nr. 1158 af 19. december 2003 om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. og fiskerilov er der skabt hjemmel til, at promilleafgiftsfondene kan afholde udgifter til kompensation. Midlerne fra promilleafgiftsfondene vil sammen med hektarbidraget fra dyrkerne og midler fra regressager medgå til dækning af kompensationsordningens omkostninger

Da der er tale om en ny produktionstype i dansk landbrug, bør den eller de sektorer, som vil have økonomiske fordele ved en introduktion heraf, bidrage til finansieringen af kompensationsordningen. Bidrag fra dyrkerne forventes over tid at udgøre en stigende andel af finansieringen af de samlede omkostninger til kompensationsudbetalinger.

Da der ikke er erfaring med dyrkning af genetisk modificerede afgrøder i Danmark, og da det vurderes, at arealet og antallet af bedrifter med genetisk modificerede afgrøder i introduktionsfasen vil have et begrænset omfang, vil promilleafgiftsfondene i en overgangsperiode bidrage til finansieringen af kompensationsordningen.

De midler, der opkræves i medfør af stk. 1, kan anvendes til udbetaling af kompensation samt de i forbindelse hermed forbundne administrationsomkostninger, herunder i forbindelse med retssager. I lighed med udgifterne til kontrolordningen forventes udgifterne til administration af kompensationsordningen i en indledende fase helt eller delvist afløst ved hjælp af tilbageførte CO₂ – midler.

Som det fremgår ovenfor under Almindelige bemærkninger punkt 2.3.2, vil strategien for sameksi-

stens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder løbende blive evalueret og kan i givet fald danne grundlag for revision af regelgrundlaget. Evalueringen vil også omfatte nærværende finansieringsmodel. I den forbindelse vil det særligt blive undersøgt, om kompensationsordningen vil kunne afløses af en forsikringsordning, en afgiftsordning eller lignende. Der kan i den forbindelse henvises til bemærkningerne til den nu vedtagne lov om ændring af lov om administration af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om markedsordninger for landbrugsvarer m.v. og fiskerilov (FT 2003-04 Till. A 730).

Det er hensigten i medfør af bemyndigelsen i stk. 2 at fastsætte regler om, at betalingsforpligtelsen skal påhvile den, der ejer eller driver jorden. Beløbet vil blive opkrævet på basis af de pågældendes indberetninger om arealer dyrket med genetisk modificerede afgrøder, jf. bemærkningerne til forslaget § 5.

Til § 11

Det foreslås i stk. 1, at fødevarerministeren kan nedlægge de forbud og udstede de påbud, der anses for nødvendige for overholdelse af regler fastsat efter loven.

Det er ikke muligt udtømmende at beskrive, hvori sådanne forbud eller påbud vil bestå. Det strækker sig lige fra forbud mod at dyrke genetisk modificerede afgrøder i tilfælde af manglende bevis for undervisning til at påbyde overholdelse af dyrkningsafstande og dyrkningsintervaller, bekæmpelse af spildplanter, rengøring af maskiner og køretøjer mv.

Hensynet bag nedlæggelse af forbud og udstedelse af påbud vil være at forebygge en eventuel spredning af genetisk modificeret materiale til andre marker, og disse virkemidler vil blive benyttet i overensstemmelse med det almindelige forvaltningsretlige proportionalitetsprincip.

I en række tilfælde vil de forhold, som er årsag til et forbud eller et påbud, tillige udgøre en strafsanktioneret overtrædelse af krav fastsat i medfør af loven. Hvorvidt en sådan overtrædelse også vil blive forfulgt strafferetligt, vil dog afhænge af en selvstændig vurdering, men en række forhold, såsom risikoen for spredning af genetisk modificeret materiale, vil naturligt indgå i såvel vurderingen af behovet for et forbud eller påbud, som i den strafferetlige bedømmelse.

Efter forslaget til stk. 2 kan ministeren lade foranstaltninger udføre for den ansvarliges regning, hvis et forbud eller påbud ikke efterkommes inden en nærmere fastsat frist. Foranstaltninger, som vil blive udført for den pågældendes regning, vil kunne iværksættes, når der er risiko for, at overtrædelsen vil medføre

spredning. Dette kan eksempelvis være tilfældet, hvis afstandskravet konstateres overtrådt inden blomstring. Hvis et påbud om nedpløjning af den del af afgrøden, som overskrider afstandskravet, ikke er efterkommet, vil en sådan nedpløjning kunne gennemføres af myndighederne.

Til § 12

Det foreslås i bestemmelsen, at en godkendelse til henholdsvis at dyrke, transportere eller håndtere genetisk modificerede afgrøder, efter regler udstedt i medfør af § 3 kan frakendes ved dom, hvis den pågældende ved grov eller gentagen overtrædelse af loven har forvoldt eller fremkaldt fare for spredning af genetisk modificeret materiale. Bestemmelsen vil som udgangspunkt ikke blive brugt i tilfælde, hvor der er handlet uagtsomt, med mindre omfanget og skadevirkningerne af den uagtsomme handling eller undladelse er meget betydelig.

Da der er tale om grov eller gentagen overtrædelse af loven m.m., vil der typisk versere en straffesag mod dyrkeren. I den sammenhæng taler retsplejemæssige hensyn for, at der ved dommen så vidt muligt gøres samlet op med retsfølgerne af det strafbare forhold.

Efter straffelovens § 79 kan retten til at udøve den pågældende virksomhed fratages ved dom, når et udvist forhold begrundes en nærliggende fare for misbrug af stillingen. Efter bestemmelsen i lovforslagets § 12, stk. 1, kan godkendelse frakendes, når der er tale om grov eller gentagen overtrædelse af loven eller regler fastsat i medfør heraf. Henvisningen til straffelovens § 79, stk. 4, medfører, at der kan afsiges kendelse om, at den pågældende kan udelukkes fra at udøve virksomheden, indtil sagen er endelig afgjort. Det kan endvidere ved domsafsigelsen bestemmes, at anke ikke har opsættende virkning.

Efter stk. 2 kan perioden for frakendelse af godkendelsen være op til 5 år.

Efter stk. 3 kan ministeren fastsætte betingelser for fornyet godkendelse. En betingelse for generhvervelse af godkendelse kan være et fornyet undervisningsforløb i dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Til § 13

Efter den foreslåede bestemmelse kan fødevarerministeren fastsætte regler om opkrævning og betaling til dækning af omkostningerne til tilsyn og kontrol efter loven og efter regler fastsat i medfør af loven.

Det er hensigten, at kontrolordningen på længere sigt skal være fuldt brugerbetalt.

Efter stk. 2 kan ministeren fastsætte bestemmelser om betaling for udtagelse af prøver og for analyser,

der skal anvendes i sager om kompensation. Som det fremgår af bemærkningerne til § 8, er det hensigten at fastsætte bestemmelser om prøvetagning og analyse. Ansøger vil skulle betale omkostningerne ved prøvetagning og analyse. Udbetales der kompensation, kan omkostningerne refunderes.

Stk. 3 svarer til udformningen af andre bestemmelser i nyere lovgivning inden for Fødevareministeriets område. Rykkergebyret dækker de udgifter, der er forbundet med sagsbehandling af rykkerskrivelser som f. eks. fremsøgning af debitorer, udskrivning, forsendelse, arkivering, telefonekspedition og registrering. Det skønnes, at tidsforbruget ved udsendelse af én rykker-skrivelse udgør ca. 20 minutter svarende til en omkostning på ca. 100 kr. pr. sag.

Det foreslås endvidere i stk. 4, at der i overensstemmelse med anden lovgivning inden for Fødevareministeriets område bliver udpantningsret for betalingsforpligtelser efter loven.

Til § 14

Uddelegerer fødevareministeren sine beføjelser til en institution under ministeriet, kan der fastsættes regler om klageadgang, herunder om at klageadgangen afskæres.

For så vidt angår klageadgang er der med formuleringen givet adgang til helt eller delvist at afskære klageadgangen. Dette vil ikke ske, hvis væsentlige retssikkerhedsmæssige betænkeligheder taler imod. Hvis adgangen ikke afskæres, kan indsendelse og behandling af klager reguleres. Der vil eksempelvis kunne fastsættes en frist for udnyttelse af rekursmulighed, krav til klagens form og indhold eller regler om klagens indsendelse.

Der gives med forslaget hjemmel til remonstration, dvs., at den myndighed, som har truffet en afgørelse, der kan påklages, kan genoptage sagen og eventuelt træffe en ny afgørelse, selvom der er indgivet en klage. Myndigheden vil således kunne træffe en ny realitetsafgørelse, som giver klageren helt eller delvist medhold, uden at sagen skal forelægges rekursinstansen. Denne nye afgørelse kan også påklages til rekursinstansen. Det må derfor betragtes som en administrativ lettelse både for myndighederne og for borgerne, at en myndighed har hjemmel til remonstration. Det har tidligere været vurderet, at remonstration kunne ske i alle tilfælde uden lovhjemmel. Folketingets Ombudsmand har imidlertid givet udtryk for (FOB 1997, s. 87 ff.), at remonstration i alle tilfælde, hvor der er indgivet klage, efter hans opfattelse kræver udtrykkelig lovhjemmel. Denne udtrykkelige hjemmel indføres med forslaget.

Efter stk. 2 kan afgørelser om kompensation truffet af ministeren i medfør af §§ 7 og 8, eller regler fastsat i medfør heraf, forlanges indbragt for domstolene.

Da afgørelse i sager vedrørende kompensation skal træffes på grundlag af dansk rets almindelige erstatningsregler, vil domstolen besidde en særlig ekspertise, som ikke umiddelbart er til stede i rekursinstansen. Det er derfor hensigtsmæssigt, at borgerne uanset betalingsevne sikres mulighed for prøvelse i to instanser.

Til § 15

Med bestemmelsen gives der adgang til, at myndigheden kan foretage tvangsindgreb uden retskendelse, idet der er tale om kontrolforanstaltninger, og en domstolsprøvelse derfor i overvejende grad vil blive af formel karakter.

Det fremgår af bestemmelsen, at tvangsindgreb kun kan finde anvendelse, hvis det skønnes nødvendigt. Det almindelige proportionalitetsprincip indebærer, at myndigheden er forpligtet til at anvende den mindst indgribende reaktion, som er tilstrækkelig til opnåelse af formålet.

For at kunne føre en effektiv kontrol med genetisk modificerede afgrøder er der behov for, at myndighederne har adgang til de lokaliteter, hvor dyrkning, håndtering og salg af genetisk modificerede afgrøder foregår. Hjemlen i stk. 1 er nødvendig, da der undtagelsesvis kan forekomme tilfælde, hvor det skønnes påkrævet, at et kontrolbesøg kan gennemføres uvarslet og uden at sagen forsinkes ved, at myndigheden skal indhente retskendelse. Dette kan f.eks. være aktuelt ved kontrol af køretøjer for overholdelse af rengøringsbestemmelserne.

Myndighedernes adgang gælder således alle lokaler, køretøjer m.m., der benyttes i forbindelse med dyrkning, håndtering eller køb og salg af genetisk modificerede afgrøder. Det har været overvejet at indskrænke anvendelsesområdet for bestemmelserne om kontrolbesøg m.v. Det er imidlertid ikke fundet hensigtsmæssigt, idet kontrollen i så fald ikke i alle tilfælde vil kunne opnå det tilsigtede formål.

Med hensyn til de lokaliteter, hvor de kontrollerende myndigheder har adgang til at efterse dokumenter m.v., gælder det, at de af loven omfattede virksomheder ofte er landbrugsbedrifter, hvor en opdeling i en forretningsmæssig del og en privat del ikke er mulig. Det er derfor ikke muligt at begrænse adgangen til at gennemse dokumenter m.v. til den forretningsmæssige del af virksomheden/bedriften.

En anden forudsætning for at kunne udføre en effektiv kontrol er, at myndighederne har ret til at gøre sig bekendt med de af loven omfattede personers

skriftlige materiale, herunder materiale i elektronisk form, i det omfang, det er nødvendigt for administration og kontrol i henhold til loven. I en række tilfælde vil formålet med den offentlige kontrol forspildes, hvis kontrolmyndigheden ville skulle afvente retskendelse for at kontrollen kan gennemføres. Dette kan f.eks. være tilfældet, hvis der fra et frøfirma foreligger oplysninger om salg af genetisk modificeret frø til en dyrker, og denne har undladt at indberette marker til sået med genetisk modificeret frø. I sådanne tilfælde vil det være afgørende straks at kunne kontrollere, om det genetisk modificerede frø er videresolgt, eller på hvilke marker frøene er udsået. Hvis dyrkningsafstandene i sådanne tilfælde ikke er overholdt, er det vigtigt at sikre, at området bliver pløjet op inden blomstring og dermed inden en evt. pollenspredning har fundet sted.

Der forudsættes, at kontrollen i starten vil omfatte samtlige dyrkere af genetisk modificerede afgrøder.

Efter bestemmelsen i stk. 2 skal den, der er omfattet af reglerne i loven, efter anmodning give tilsynsmyndigheden de oplysninger, som har betydning for kontrollen. Oplysninger om økonomiske og regnskabsmæssige forhold er et vigtigt led i kontrollen. Kun oplysninger, som er af direkte betydning for kontrollen, kan kræves afgivet. Myndighederne kan vederlagsfrit forlange EDB-udskrifter og kopier af relevant materiale samt prøver af enhver art, som er relevant for kontrollen.

Til § 16

Det foreslås, at ministeren bemyndiges til at fastsætte regler om kontrol og tilsyn med at loven eller de i medfør af loven fastsatte regler overholdes. På tilsvarende vis kan der fastsættes bestemmelser om kontrol med overholdelse af Det Europæiske Fællesskabs forordninger om forhold omfattet af loven.

Til § 17

Det foreslås i stk. 1, nr. 1, at overtrædelser eller undladelse af at efterkomme forbud og påbud meddelt efter § 11, stk. 1, kan straffes med bøde. Det foreslås endvidere i stk. 1, nr. 2, at den, der undlader at afgive oplysninger efter § 15, stk. 2, kan straffes med bøde. Endelig foreslås det i stk. 1, nr. 3, at undladelse af at stille bistand til rådighed efter § 15, stk. 2, straffes med bøde.

I stk. 2 bemyndiges fødevarerministeren til at fastsætte bødestraf for overtrædelse af regler udstedt i medfør af loven. Bestemmelsen giver endvidere mulighed for, at der kan fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i regler fastsat af Det Euro-

pæiske Fællesskab om forhold, der er omfattet af denne lov.

Begås en overtrædelse af selskaber m.v., fremgår det af stk. 3, at der kan pålægges strafansvar efter reglerne i straffelovens 5. kapitel.

Til § 18

Efter bestemmelsen kan fødevarerministeren meddele administrative bødeforelæg. Det administrative bødeforelæg vil alene kunne anvendes i overtrædelsessager, hvor sagen er klar såvel med hensyn til overtrædelsens indhold som med hensyn til de retsregler, der er overtrådt, ligesom bødestørrelsen skal være i overensstemmelse med faste retningslinier på baggrund af retspraksis. Det er ligeledes, som anført i bestemmelsen, en forudsætning, at den pågældende erklærer sig skyldig i overtrædelsen og er enig i, at sagen kan afgøres med et bødeforelæg.

Administrativt bødeforelæg vil ofte blive opfattet som en mere enkel og mindre belastende afgørelsesform end en indenretlig afgørelse, som involverer såvel politi som retsvæsen. Det findes derfor hensigtsmæssigt, at borgeren i relativt ukomplicerede sager kan vælge mellem de to muligheder. Anvendelsen af administrative bøder indebærer en aflastning af domstolene og tillige en hurtigere afgørelse af sagen.

Retsplejelovens § 924, stk. 2, finder efter bestemmelsen tilsvarende anvendelse ved vedtagelser af administrative bøder. Ifølge denne bestemmelse finder retsplejelovens § 831, stk. 1, nr. 2 og 3, om indholdet af anklageskrift tilsvarende anvendelse for administrative bøder. Det følger ligeledes af retsplejelovens principper, at modtageren af bødeforelægget ikke er pligtig at udtale sig.

Vedtages et bødeforelæg i rette tid, eller bliver den stedfundne vedtagelse inddrevet eller afsonet, bortfalder videre forfølgning jf. retsplejelovens § 924, stk. 3.

Til § 19

Det foreslås, at fødevarerministeren kan fastsætte tidspunktet for lovens ikrafttrædelse, herunder lovens delvise ikrafttrædelse. Loven skal notificeres for og godkendes af Europa-Kommissionen i medfør af EF-traktatens statsstøtteregler. Kommissionens godkendelse skal foreligge, inden lovens §§ 7-9 kan sættes i kraft.

Det fremgår af § 13, stk. 3, i lov om miljø og gen-teknologi, jf. lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002, at fødevarerministeren fastsætter regler, der inden for EU-lovgivningens rammer stærkt begrænser spredningsrisikoen til andre marker, herunder økolo-

giske marker. Denne bestemmelse ophæves ved ikrafttræden af § 19, stk. 2.

Til § 20

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Til lovforslag nr. L 169. Skriftlig fremsættelse (19. februar 2004)

Ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri
(Mariann Fischer Boel):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om dyrkning m.v. af genetisk modificerede afgrøder (Sameksistensloven)
(Lovforslag nr. L 169).

Ved lovforslaget bemyndiges ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri til at fastsætte betingelser for dyrkning, håndtering, salg og transport af genetisk modificerede afgrøder frem til første handelsled.

Forslaget omfatter udelukkende erhvervs-mæssig dyrkning af afgrøder, som på forhånd er blevet godkendt til markedsføring i EU og vurderet til at være uden risiko for miljøet og for mennesker og dyrs sundhed.

Der vil med hjemmel i lovforslaget kunne fastsættes en række virkemidler med henblik på at begrænse muligheden for, at genetisk modificeret pollen, frø eller vegetativt formeringsmateriale spredes til andre marker og afgrøder herfra. Der kan endvidere stilles krav om, at en dyrker skal godkendes, før denne påbegynder dyrkning af genetisk modificerede afgrøder.

Med forslaget skabes der endvidere hjemmel til, at Fødevareministeriet kan udbetale kompensation i tilfælde, hvor forekomst af genetisk modificeret materiale i en konventionel eller økologisk afgrøde medfører et tab, uden at skadelidte selv skal anlægge en erstatningssag. Kompensationsordningen vil blive finansieret dels via midler fra promilleafgiftsfondene dels via midler indbetalt pr. ha dyrket med genetisk modificerede afgrøder.

Forslaget bygger på regeringens »Strategi for sameksistens – genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder« offentliggjort den 30. juni 2003 og tager udgangspunkt i anbefalinger fra den videnskabelige udredningsgruppe vedrørende sameksistens mellem genetisk modificerede, konventionelle og økologiske afgrøder, jf. rapport af 25. august 2003.

Europa-Kommissionen har den 29. juli 2003 offentliggjort »Kommissionens henstilling af 23. juli 2003 om retningslinjer for udvikling af nationale strategier og bedste praksis for sameksistens mellem genetisk modificerede afgrøder og konventionelt og økologisk landbrug«.

De i lovforslaget foreslåede landbrugsmæssige virkemidler om dyrkningsafstande og dyrkningsintervaller m.v. og foranstaltningerne vedrørende uddannelse, informationspligt og kontrol m.v. svarer til de i henstillingen anførte forslag til virkemidler, der kan indgå i de nationale strategier for sameksistens.

Henstillingen er ikke bindende for medlemsstaterne, men EU-rettens principper og bestemmelser om det indre marked samt proportionalitet skal iagttages ved udformningen af national regulering for sameksistens.

Med lovforslaget ophæves § 13, stk. 3, i lov om miljø og genteknologi, jf. lovbekendtgørelse nr. 981 af 3. december 2002. Det fremgår af bestemmelsen, at fødevareministeren fastsætter regler, der inden for EU-lovgivningens rammer stærkt begrænser spredningsrisikoen til andre marker, herunder økologiske marker.

Idet jeg i øvrigt henviser til lovforslaget med bemærkninger, anbefales det til Folketingets velvillige behandling.